

DE ORATIONE DOMINICA ET ALIIS USQUE AD FACTAM
COMMUNIONEM.

102. *Per omnia sæcula* etc. spectant ad præcedentem orationem canonis. qui his verbis concluditur; interea manus deponuntur, quia nihil aliam positionem requirit; alta voce proferuntur ad excitandum populum, ut confirmet et ratificet vota ad Deum infra canonem emissa: hoc præstat populus respondendo *Amen*. Quod faciendo populus insipienter non agit, licet canonem non audiat, nec percipiat, quia est omnino certus, Ecclesiam nihil a Deo petere, nisi quod Dei gloriæ et fidelium saluti congruit.

Hoc loco, ut dictum est num. 86, finitur canon, et incipitur præparatio ad communionem per orationem dominicam, in qua petitur panis quotidianus, sub qua panis eucharisticus comprehenditur.

103. *Ad oremus* sacerdos manus jungit, et caput inclinat ob rationes datas num. 62. Manus junctas retinet infra *Præceptis salutaribus* etc. ob venerationem divini præcepti, quod refert. Infra *Pater noster* manus extensas tenet ob rationes n. 62, allatas; oculos quoque ad Sacramentum intentos habet, quia ibi præsens est, quem Patrem suum vocat, et ad quem sermonem dirigit. Legit alta voce ad populi instructionem et majorem Dei glorificationem; in fine tamen secreta voce respondet *Amen*, quia cum tota oratio dominica alta voce lecta sit, nihil requirit, ut sacerdos sibi ipsi alta voce *Amen*, respondeat.

Brevitatis studio orationis dominicæ explicatio, quæ in pluribus locis traditur, prætermittitur. Circa præfatiunculam autem notandum est, hæc verba *Præceptis salutaribus moniti et divina institutione formati* respicere verba Christi Matth. VI. 9: *Sic ergo vos orabitur; Pater noster* etc. ex quibus verbis patet, orationem dominicam esse institutionis divinæ, et a Christo præceptam. Subjungimus *Audemus dicere*, seposita enim institutione divina, temerarium foret creaturæ, Deum Patrem suum dicere. Notandum

ritum orationis dominicæ infra missam recitandæ, esse institutionis apostolicæ.

104. *Libera nos*. Patena extergitur, ut ab omni pulvere mundetur, antequam s. Hostia super eam deponatur; sacerdos autem patenam extergit, priusquam orationem *Libera nos* incipiat, ne extersione distrahatur, et ut patenam ad signationem paratam habeat. Oratio *Libera nos* legitur secreto, quia actiones, quæ infra eam fiunt, impedire possunt, ut unico tractu legatur, qualiter legendum est, quandocumque alta voce legitur. Ad *Da propitius pacem in diebus nostris* sacerdos seipsum signat, quia crux, tanquam præcipuum passionis instrumentum, est causa meritoria hujus pacis; et se signat cum patena, quia patena habetur ut symbolum pacis a s. Hostia, quam in se recipit, seu a Christo, qui est auctor pacis, et dicitur *Pax nostra* ad Eph. II, 14. Deinde patenam osculatur, tum quia osculum est signum pacis, tum in venerationem instrumenti, quod mox corpus Domini recipere debet; in extremitate autem patenæ, ne locus, in quo Hostia ponitur, osculo madefiat. Post osculum patena deponitur super corporale, ut partes fractæ s. Hostiæ super eam deponantur; cum autem s. Hostia ibi jaceat, patena eidem prævie submittitur, et ipsa super patenam accomodatur. Postea genuflectit, ut ss. Sacramentum adoret, uti semper ante et post tractationem s. Hostiæ fieri solet.

Oratio *Libera nos* est extensio ultimæ petitionis orationis dominicæ. Mala præterita sunt peccata, quorum reatus remanet; præsentia sunt peccata quotidiana, tentationes, afflictiones; futura, pænæ peccatis debitæ sive temporales sive æternæ, et quæcumque peccata et mala, quæ nobis aliquando accidere possunt, nisi Deus misericorditer nos liberet. *Da propitius pacem*, mentis scilicet et corporis, ut, prout in sequentibus explicatur, a peccato simus semper liberi, et ab omni perturbatione securi: quamvis enim sola pax interna seu bona conscientiæ dispositio æternæ salutis sufficiat, et cum hujus vitæ adversitatibus non tantum consistere, sed etiam perfici possit; adversitates tamen corporales et temporales vere mala sunt, et homini sæpe graves tenta-

tiones et pericula lapsuum afferunt : ita ut recte petamus, ut simus ab omni perturbatione securi.

105. Fractio s. Hostiæ. Frangitur tum ad exemplum Christi in ultima cœna, tum ad facilitandam sumptionem. Hæc fractio fit manibus et non alio instrumento, quia, cum Christus panem in manus suas acceperit, iisdem quoque fregisse credendum est. Ritus frangendi hostiam est tam antiquus quam sacrificium : Christus enim fregit in ultima cœna, et deinde coram discipulis in Emmaus ; fregerunt postea Apostoli, prout meminit Scriptura Act. II, et idem continuo usu practicavit Ecclesia. Modus autem hostiam frangendi plures variationes subiit : juxta ritum Romanum olim in plures quam tres partes dividebatur ; sed cessante fidelium usu infra missam communicandi, invaluit, ut in tres tantum partes frangeretur, quia hic modus commodæ sumptioni et immissioni particulæ in calicem sufficit.

106. Pax Domini. Post fractionem s. Hostiæ sacerdos sinistra calicem tenet, pro majori illius firmitate, et alta voce dicit *Per omnia sæcula*, ut minister respondeat, et nomine populi approbet petita in oratione *Libera nos*. Dicens *Pax Domini* signat cum hostia super calicem, ad exprimendam causam meritoriam hujus pacis ; ter autem signat, ad dictam causam menti melius imprimendam, vel juxta s. Thomam ad repræsentandam resurrectionem Christi tertia die factam (1), aut juxta Durandum (2) triduum mortis Christi.

107. Commixtio sacræ particulæ in calice. Particula mittitur in calicem ad repræsentandam gloriosam Christi resurrectionem, in qua, sicut hic Corpus cum Sanguine miscetur, Anima cum Corpore conjuncta fuit (3) ; item ad denotandum unum Sacramentum confici ex speciebus panis et vini (4).

Verba *Hæc commixtio et consecratio*, ut sensum legiti-

(1) Vid. Bened. XIV, de sac. m. s. 1, § 331.

(2) Lib. 4, c. 51, n. 15.

(3) Bened. XIV, loco cit. § 334.

(4) Durand. loco cit. n. 17.

um referant, juxta quosdam sumenda sunt, non in abstracto prout sonant, sed in concreto, q. d. hoc commixtum et consecratum fiat, etc. ; juxta Bellarminum autem et alios sensus est, hæc commixtio præsens, et consecratio antea facta fiat, etc. vel quod fere idem est, hæc commixtio specierum panis et vini, sub quibus per consecrationem factam continentur Corpus et Sanguis Domini nostri, fiat, etc. ita ut vox *consecratio*, quocumque modo sumatur, sensum legitimum et convenientem reddat. *Accipientibus nobis* vel sumitur pro singulari, vel verificatur in persona fidelium, qui de eodem sacrificio, si hostiæ minores consecratæ sint, participant, vel saltem adstant spiritualiter communicantes.

108. Agnus Dei. Sacerdos manus jungit, et caput inclinat, ut non tantum verbis, sed etiam actione statum supplicantis assumat ; manus autem tenet ante pectus junctas et non super altare positas ad majorem venerationem erga Christum in altari quiescentem. Alta voce dicit *Agnus Dei* ad excitandam populi attentionem, eumque provocandum, ut simili oratione et pectoris percussione Dei misericordiam imploret. Dicens *Miserere nobis* sinistram super altare ponit, ne sola pendula maneat, et dextra pectus percutit in signum compunctionis : pectus ter percutit, quia ter repetitur ex majori affectu, et olim etiam ter dicebatur *Miserere nobis* ; licet autem nunc tertia vice dicatur *Dona nobis pacem*, percussio tamen pectoris tertia vice retenta fuit, quæ etiam nullam inconvenientiam involvit, cum cordis compunctio sit optima ad pacem obtinendam dispositio.

Hæc oratio desumpta est ex evangelio, in quo Joan. I, 29. Christus dicitur *Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi*, et Matth. IX, 27, duo cæci leguntur clamasse ad Christum, *Miserere nostri*. Christus dicitur agnus ab agno paschali, quo Christus ejusque mors præfigurabatur ; vel etiam a mansuetudine, qua passionem et mortem pertulit. *Qui tollis peccata* pro eis Deo Patri satisfaciendo. *Dona nobis pacem* tertio additum fuit juxta Durandum (1) ob varias Ecclesiæ adversitates.

(1) Lib. 4, c. 52.

109. *Orationes ante communionem.* Interea sacerdos manus junctas super altare déponit, ut, postquam manus extra altare tenuerit ex reverentia erga Christum, suum ostendat desiderium unionis realis cum Christo per communionem. Corpus mediocriter inclinatur, quia situs humilis decet hominem ad perceptionem tanti mysterii se præparantem. Orat secreto, tum præ majori devotione et recollectione, tum quia orationes, præcipue duæ postremæ, seipsum tantum respiciunt.

In prima oratione sacerdos timens, ne sua indignitas ob peccata præterita, vel etiam præsentia venialia, a quibus nemo vitam ducit immunem, obsit effectui orationis et sacrificii, supplicat, ut Deus non respiciat ejus indignitatem, sed fidem Ecclesiæ, quæ ob suam sanctitatem ei semper grata existit; et ut Ecclesiam seu membra Ecclesiæ aut fideles coadunare dignetur per vinculum charitatis in hoc sæculo, et in futuro per eandem gloriam cœlestem.

Sacerdos quatuor consequentibus vicibus petit pacem : 1° in oratione *Libera nos*, 2° dicens *Pax Domini*, 3° *Dona nobis pacem*, et 4° in hac oratione : quia, cum Christus post resurrectionem suam apostolis non semel sed iterum dixerit *Pax vobis*, et nos debemus repetita supplicatione, præcipue proxime ante communionem, pacem a Deo implorare, quæ et omnia bona in se complectitur, et dignum Altissimo præparat habitaculum.

In secunda oratione *Domine Jesu*, Christus dicitur mundum seu homines, qui mortui erant peccato, vivificasse, eosdem liberando a peccato, et in gratiam restituendo; ex voluntate Patris, a quo hoc mandatum accepit juxta Joan. X, 18; cooperante Spiritu sancto, qui supervenit in Mariam Virginem. Incarnatio et redemptio sunt opera ad extra, et communia tribus personis; specialiter tamen adscribuntur Patri, tum quia misit Filium suum, tum quia sunt opera omnipotentiae divinæ; Filio, quatenus homo factus est, et per mortem suam nos redemit; et Spiritui Sancto, quatenus sunt opera summæ gratiæ et sanctificationis, qualia Spiritui Sancto attribuuntur. *Libera me ab omnibus iniquitatibus*

meis, scilicet a reatu peccatorum, vel etiam remittendo peccata venialia, quæ veræ sunt iniquitates, aut præservando a peccatis futuris; *et universis malis*, tentationibus, passionibus aliisque tum corporis, tum animæ malis.

In tertia oratione sacerdos dicit se indignum ad communicandum : quis enim dignus seu satis dignus, nisi solus ipse Deus? Præterea quamvis sacerdos, antequam ad celebrandum accedat, seipsum probare, et bonæ conscientiae testimonium habere debeat, tale tamen testimonium formidinem compatitur, ita ut cum Apostolo dicere debeat : *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum.* I, ad Cor. IV, 4. *Prosit ad tutamentum corporis*, non tantum extinguendo vel saltem mitigando concupiscentiam aliaque vitia corporalia, sed etiam sanitatem procurando : si enim propter indignam communionem juxta Apost. I, ad Cor XI, 30. *Multi infirmi, et dormiunt multi*; digna communio non parum ad tutamentum et sanitatem corporis conferre debet. *Et ad medelam contra vitia corporis et mentis percipiendam.*

110. *Pax.* Finita prima oratione ante communionem, in missa saltem solemniter datur pax ad exemplum Christi, qui in ultima cœna Apostolis dixit : *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis* Joan. XIV, 27. Ecclesia hoc ritu intendit fideles tum cum Deo, tum cum se invicem charitatis et pacis vinculo unire, ut cum fructu percipiant communionem sive realem, sive spiritualem tantum.

Diaconus genuflexus expectat pacem, ut hac humiliatione disponatur ad pacem accipiendam. Celebrans et diaconus osculantur altare, ut quasi a Christo pacem accipiant, quam aliis sunt daturi. Diaconus autem id facit manibus ante pectus junctis, quia, cum altare Christum repræsentet, solum tangitur a celebrante Christi vices gerente. Pax datur cum complexu, et genis sinistris sibi invicem appropinquantibus, quia fideles juxta usum primævum in signum pacis sese mutuo osculabantur, ut dicitur I, ad Cor. XVI, 20 : *Salutate invicem in osculo sancto* : qui usus licet his temporibus etiam quoad clericos mutatus sit, aliqua tamen illius osculi species servata fuit. Laicis datur pax cum instrumento, quia,

licet primis Ecclesiæ sæculis viri viros, et feminae feminas oscularentur, frigescente tamen charitate et morum puritate, ad præcavenda varia inconvenientia instrumentum adhibitum fuit.

111. *Domine non sum dignus.* Postquam celebrans oraverit, ne communicatio ob suam indignitatem sibi proveniat in iudicium, jam confidenter dicit *Panem caelestem accipiam.* Quamvis autem confidat, cum metu tamen et tremore s. Hostiam accipit, et se adhuc indignum profitetur, dicens *Domine non sum dignus.* Genuflectit ut adoret s. Hostiam, antequam eandem accipiat. Supponit patenam, ut particulæ forte adhærentes super illam decidant. Corpus mediocriter inclinatur, quia hæc verba sunt maximæ humilitatis. Pectus percutit, in signum compunctionis ad exemplum Publicani; ter quidem, quia verba ex majori affectu ter repetuntur. Prima verba dicit voce media ad excitandam populi attentionem, eumque provocandum, ut simili oratione et pectoris percussione animæ sanationem impetret; reliqua autem verba secreto prosequitur, quia prima verba sufficiunt ad populi attentionem excitandam, et sacerdos pro se solo orat.

Hæc oratio continet verba Centurionis, petentis a Christo sanationem servi sui *Matth.* 8, seipsum indignum reputantis, ut Christus in domum suam intraret, ad sanandum servum suum. Immutatum mansit *tectum*, per quod in sensu accommodatio intelligitur corpus sacerdotis. *Dic verbo*, id est, impera, dic verbum, *Sanabitur puer meus*, quod ut verum sit in ore sacerdotis, dicitur anima mea. *Sanabitur* ab omni peccato, et imperfectione, omnique languore spirituali.

112. *Sumptio s. Hostiæ.* Seipsum signat cum s. Hostia, ut hac benedictione gratias ad instantem communionem consequatur. Corpus mediocriter inclinatur, cubitosque super altare deponit pro majori humilitate et etiam commoditate. Manibus junctis pro majori devotione et reverentia, quiescit in meditatione ss. Sacramenti, tum ut interea ss. Sacramentum in se recipiat, tum ut divini amoris fervorem in se accendat, et continuum gratiæ augmentum obtineat.

Sacerdos, meditatione post sumptionem ss. Sacramenti

peracta, considerans Dei bonitatem, et doni, quod recipit, magnitudinem, erumpit in has voces: *Quid retribuam Domino* etc. Duo primi versus desumpti sunt ex psalmo 115, et tertius ex ps. 17, 4. *Calicem salutaris*, id est, salutis seu Christi salvatoris. *Ab inimicis*, dæmone, mundo et carne *salvus ero.*

113. *Sumptio calicis.* Sacerdos diligenter colligit fragmenta, ut ab omni profanatione conserventur, et nihil e victima sacrificii residuum maneat. Supponit mento patenam, ut si quid de s. Sanguine effundatur, super patenam recipiatur.

114. *Purificatio calicis.* Hæc fit solo vino ob reverentiam Sacramenti, cujus reliquiæ communiter in calice remanent, tum etiam juxta s. Thomam, quia vinum ratione humiditatis, est ablutivum. Sacerdos ministro calicem porrigit super altare, nisi parva illius statura aliud exigat, in reverentiam calicis, in quo verisimiliter sacræ reliquiæ supersunt. Sumitur eadem circiter quantitas pro ablutione ac pro consecratione, quia minor quantitas ablutioni non sufficit, et major decenti haustu obest. Sumitur ablutio per eandem partem, qua sacer Sanguis sumptus est, ne sacræ reliquiæ circa labia calicis remaneant.

In oratione *Quod ore sumpsimus*, sacerdos orat, ut ss. Sacramentum pura mente capiat; cum enim non tantum bonæ conscientiæ testimonium formidinem compatiatur, sed etiam ipse Sacerdos se sentiat varia infirmitate spirituali oppressum et multis peccatis venialibus obnoxium, hoc instante, quo Deus in corde quiescit, optime ad eum recurrit, qui solus potest facere mundum de immundo conceptum semine. Dicitur *pura mente capiamus* in præsentia, licet sumptio Sacramenti sit peracta, illud referendo ad tempus, quo Sacramentum sumptum est, vel etiam sumendo in præsentia, nam licet sumptio sit peracta, moraliter tamen durat, quamdiu realis præsentia perseverat. *De munere temporali*, sumptio enim et operatio Sacramenti sunt transitoria, et omnes effectus in ipsa sumptione seu communionem conferuntur. *Remedium sempiternum*, quatenus effectus per totam

vitam et etiam æternitatem subsistere possunt, scilicet conferendo remedia contra vitia et tentationes hujus vitæ, et auxilia vitæ æternæ obtinendæ.

115. *Ablutio digitorum.* Prius infunditur vinum, in reverentiam ss. Sacramenti, ut supra dictum est, et deinde aqua: 1° ut elemento fluidiori omnes reliquæ a digitis et calice auferantur; 2° ad majorem munditiem, ne purificatorium colore vini præsertim rubri, si adhibeatur, maculetur; 3° in signum sobrietatis, ut sacerdotes discant vinum aqua temperare. Major semper quantitas aquæ quam vini accipitur in sententia illorum, qui putant per admixtionem vini species sacras non dissolvi, ut ita per admixtionem majoris quantitatis aquæ, species vini consecratæ esse desinant, quæ alias a purificatorio indecenter absumerentur. Ablutio nunquam sola aqua aut solo vino fieri potest sine dispensatione pontificia, quia hæc in utraque materia per rubricas positive est præcepta, in quo solus Pontifex dispensare potest. Ablutione sumpta, sacerdos abstergit os suum et calicem ex decencia naturali, et ad abstergendum, quidquid de ablutionibus superesse potest. Tandem calicem cooperit, ut super altare collocetur majori cum decore, sitque paratus ad discessum celebrantis, finita missa.

In oratione *Corpus tuum* dicitur *adhæreat visceribus meis*, quod intelligitur de visceribus non corporis, sed animæ, scilicet de animæ potentiis, quibus Christus Dominus adhæret juxta Joan. VI, 57. *Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. Scelerum macula,* scilicet venialium, et etiam mortalium quoad culpam remissorum.

116. *Distributio communionis.* Hæc fit post sumptionem s. Sanguinis, quia convenit, ut sacerdos se ipsum communicet, prout debet sub utraque specie, antequam alios communicet; fit tamen ante ablutiones, ut sacræ species, quæ supersunt, ante ablutiones, vel earum reliquæ simul cum ablutionibus sumantur. Communicantes communionem accipiunt super linteum seu velum album ad cautelam, ut sacra Hostia vel ejus fragmenta forte decidentia super illud cadant.

Minister nomine communicantium dicit confessionem, quia confessio et dolor de peccatis sunt optima ad communionem præparatio: hæc confessio hic repetitur, licet in principio missæ dicta sit, quia sæpius accidit, ut omnes communicantes a principio missæ præsentis non fuerint. Deinde sacerdos dicit *Misereatur* et *Indulgentiam* ad communicantes absolvendos, quæ absolutio, licet non sit sacramentalis sed tantum deprecatoria, ex opere tamen operantis effectum producere potest, si cum dolore et fiducia percipiatur: ad *Indulgentiam* signat communicantes, ut, sicut crux semel operata est nostram salutem, sic virtute crucis absolutionem efficacius impertiatur. Ostendens sacram Hostiam, dicit *Ecce Agnus Dei*, ad excitandos communicantes, ut actum fidei circa realem Christi præsentiam eliciant. Ter dicit *Domine non sum dignus* in nomine communicantium, ut et ipsi eundem actum humilitatis eliciant: hæc verba semper dicuntur in singulari et in genere masculino, quia sunt verba Scripturæ sacræ, quæ mutanda non sunt. Incipit communionem distribuere a cornu epistolæ pro majori commoditate, quia cum pyxidem sinistra teneat, latus ejus dextrum liberum est ad ministrandum, et videndum communicantes. Cum s. Hostia facit signum crucis super pyxidem aut patenam, ad significandum, idem esse Corpus, quod cruci affixum fuit; vel etiam ad benedicendum communicantes, ut gratias ad instantem communionem consequantur.

DE COMMUNIONE ET ORATIONIBUS POST COMMUNIONEM
DICENDIS.

117. Missale transfertur, quia, cum translatum fuerit ob impedimenta in cornu epistolæ, scilicet ob oblationes populi, infusionem vini in calicem ad offertorium, purificationem calicis et ablutionem digitorum, his causis cessantibus ad priorem locum transfertur; vel etiam in sensu mystico

juxta aliquos, ad significandum, Judæos in fine mundi rursus illuminandos esse.

118. *Communio* ita dicitur, quia sicut olim, sic etiam nunc cantatur infra communionem populi, si fiat infra missam. Est versiculus ex sacra Scriptura, et plerumque ex psalmis desumptus, aut interdum etiam pia sententia compositionis ecclesiasticæ, præcipue inserviens ad affectum communioni convenientem excitandum. Quando olim infra communionem populi cantabatur, psalmus addebatur; cessante autem frequenti populi communionem, et multiplicatis missis privatis, sub quibus communio non distribuebatur, sola antiphona ad communionem reservata fuit. Quamvis autem communio ad unam antiphonam redacta sit, id tamen non impedit, quominus in numerosa communionis distributione cantetur psalmus aut hymnus de ss. Sacramento, ad populum excitandum, movendum et lætificandum: hoc enim nihil facit quoad ordinem missæ, cum a celebrante non legatur (1).

119. *Postcommuniones* ita dicuntur ad distinctionem collectarum et secretarum, quia post communionem sequuntur. Iisdem præmittitur *Dominus vobiscum*, ut sacerdos et fideles præsentem per Dei assistentiam debite et fructuose orationi vacare possint. In quadragesima superadditur oratio super populum, quæ ita dicitur, quia præcipue respicit populum præsentem: eidem præmittitur *Humiliate capita vestra Deo*, ut populus capite et simul mente se coram Deo humiliet, et fructum orationis percipere mereatur: ortum ducit ex antiquo ritu missam cantandi in quadragesima hora nona seu tertia pomeridiana, in qua post communionem celebrantis vespere immediate cantabantur, uti fit sabbato sancto; anticipata autem refectio ad meridiem, missa mane cantata est, et oratio, quæ semper eadem est cum oratione vespertinæ, in missa retenta est, ut super populum diceretur.

120. *Ite missa est.* Præmittitur *Dominus vobiscum*,

(1) Lohner, p. 6, tit. X, n. 9, litt. n.

ut, sicut urbanitatis causa servatur ab iis, qui post conversationem a se recedentes, sibi invicem bonum apprecantur, sic celebrans exoptet, ut euntibus Dominus adsit. *Ite Missa est*, communiter explicatur eo sensu, quod missa ponatur pro missione seu dimissione, q. d. ite, dimissio est, seu fit vobis facultas eundi. Dicitur versus populum, quia sacerdos eum alloquitur: *Benedicamus* autem dicitur versus altare, quia hoc ad Deum dirigitur. *Ite Missa est* dicitur in missis, in quibus recitatur *Gloria*, quia omnes illæ missæ sunt aliquatenus festivæ, et dimissio populi præ se fert quamdam solemnitate et lætitiâ; in aliis autem missis dicitur *Benedicamus Domino*, quia illæ sunt lugubres vel saltem minus festivæ. In missa solempni diaconus cantat *Ite Missa est*, quia sicut illius erat olim catechumenos et peccatores dimittere post evangelium, ut antiquitatis monumenta testantur; sic etiam nunc illius est, fideles dimittere sacrificio peracto.

DE BENEDICTIONE IN FINE MISSÆ ET EVANGELIO
SANCTI JOANNIS.

121. *Placeat.* Sacerdos manus super altare deponit, ut se uniat Christo; manus junctas et caput inclinatum tenet, ut Deum oret in statu supplicantis; secreto orat pro majori recollectione et devotione.

In hac oratione sacrificium dicitur *obsequium servitutis*, quatenus offertur ad recognoscendum supremum Dei dominium, et infimam nostram servitutem. Dicitur *Indignus obtuli* pro *non satis dignus*, ad majorem humilitatem.

122. *Benedictio.* Sacerdos prius osculatur altare in signum amoris erga Christum per altare repræsentatum, ad obtinendam ejus benevolentiam et gratiam, ut populi benedictio effectum consequatur. Elevat manus et oculos ad crucem, ut ostendat se supernum quærere auxilium ad benedicendum, eamque benedictionem a solo Deo expectandam esse. Deinde manus jungit et caput inclinat, tum in